

ZAPISNIK
sa osme šednice Odbora za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore,
održane 10. juna 2013. godine

Šednica je počela u 10 sati.

Šednici je predšedavala Nada Drobnjak, predšednica Odbora.

Šednici su prisustvovali članovi/ice Odbora: mr Branka Tanasijević, Žana Filipović, Draginja Vuksanović, dr Ljiljana Đurašković i doc.dr Branka Bošnjak.

Saglasno članu 55 stav 2 Poslovnika Skupštine, šednici je prisustvovao poslanik Goran Tuponja.

Šednici su prisustvovali: ministar za ljudska i manjinska prava dr Suad Numanović, sekretar Ministarstva unutrašnjih poslova Dragan Pejanović, koordinatorka Odjeljenja za poslove rodne ravnopravnosti u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava Irena Bošković, savjetnica ministra rada i socijalnog staranja Remzija Ademović, savjetnica ministra zdravlja Senka Klikovac, predstavnica Uprave policije – Odjeljenje za planiranje, razvoj i analitiku Ljulja Đonaj, izvršna direktorica NVO Centar za ženska prava Maja Raičević i predstavnica NVO Građanska alijansa Edina Čobaj.

Rad šednice pratili su predstavnici medija.

Za šednicu je, jednoglasno, utvrđen sljedeći

DNEVNI RED:

PREDSTAVLJANJE IZVJEŠTAJA O STANJU LJUDSKIH PRAVA U CRNOJ GORI

Predšedavajuća je informisala Odbor da je delegacija Crne Gore, koju je predvodio ministar za ljudska i manjinska prava dr Suad Numanović, učestvovala 7. juna u Ženevi, na plenarnoj šednici Savjeta za ljudska prava UN, povodom završnog razmatranja stanja ljudskih prava u Crnoj Gori, u okviru drugog ciklusa Opšteg periodičnog pregleda Ujedinjenih nacija (UPR).

Sa procesom izrade Izvještaja članove/ice Odbora je upoznao ministar za ljudska i manjinska prava dr Suad Numanović. Univerzalni periodični izvještaj sadrži pregled stanja ljudskih prava u Crnoj Gori i napredak ostvaren u periodu između dva ciklusa UPR (2008–2012), sa posebnim fokusom na implementaciju preporuka prvog preglednog procesa i rezultat je zajedničkog rada državnih organa i nevladinih organizacija (Građanska alijansa, Centar za demokratiju i ljudska prava i Centar za prava djeteta).

Delegacija Crne Gore prezentovala je Izvještaj Savjetu za ljudska prava UN u Ženevi, 28. januara 2013. godine. Zemlje članice Savjeta iznijele su svoje ocjene, postavile konkretna pitanja i dale preporuke za unaprjeđenje poštovanja ljudskih prava u Crnoj Gori. Iskazale su interesovanje za tematske oblasti koje se odnose na poštovanje ljudskih i manjinskih prava, posebno Roma, položaj lica sa invaliditetom, dece sa smetnjama u razvoju. Dio diskusije bio je posvećen pitanju nasilja u porodici, posebno nad ženama i decom, rodnoj ravnopravnosti, funkcionisanju i nadležnostima Zaštitnika ljudskih prava i sloboda i pitanjima statusa raseljenih i interno raseljenih lica. Prezentacija i interaktivna rasprava protekla je uz generalnu ocjenu svih članica Savjeta da je Crna Gora postigla izuzetan napredak u razvoju i izgradnji stabilnog normativnog i institucionalnog sistema za ostvarivanje, zaštitu i unaprjeđenje ljudskih prava od 2008. godine do sada.

Nakon predavljanja Izvještaja, Delegacija Crne Gore i predstavnici tročlane delegacije izvjestilaca Savjeta (Estonija, Mauritanija i SAD) pripremili su Nacrt izvještaja o stanju ljudskih prava u Crnoj Gori, koji sadrži komentare i pitanja zemalja učesnica interaktivnog dijaloga, odgovore Crne Gore na pitanja postavljena tokom debate i usvojene preporuke zemalja u cilju unaprjeđenja stanja ljudskih prava u Crnoj Gori.

Nacrt izvještaja za Crnu Goru je usvojen 31. januara 2013. godine, na sjednici Radne grupe za UPR Savjeta za ljudska prava Ujedinjenih nacija.

Zemlje učesnice interaktivnog dijaloga dale su 124 preporuke. Akcenat je stavljen na primjenu zakona i strateških dokumenata, za razliku od prošlog ciklusa UPR-a kada su se preporuke u najvećoj mjeri odnosile na donošenje zakonskih rješenja iz oblasti zaštite ljudskih prava.

Preporuke koje je Crna Gora podržala u oblasti rodne ravnopravnosti odnose se na: unaprjeđenje položaja žena u svim sferama života, posebno u ekonomskoj sferi i njihovom većem učešću u političkom životu i pristupu pozicijama odlučivanja i upravljanja; preduzimanju neophodnih pravnih i drugih mjera za suzbijanje nasilja nad ženama i pružanju podrške žrtvama nasilja nad ženama i decom, obezbjeđenje adekvatnog broja skloništa za žrtve nasilja u porodici koja se finansiraju iz javnih sredstava, kao i zaštite žena i djevojčica od svih oblika nasilja, jačanju napora u borbi protiv svih vrsta rodnog nasilja i usvajanja politika za edukaciju i podizanje nivoa svijesti u toj oblasti.

U nastavku procesa, Crna Gora je iskoristila pravo da do juna 2013. godine dostavi zbirni odgovor na preporuke date u okviru drugog ciklusa UPR. Ovaj dokument rezultat je zajedničkog rada ministarstava, predstavnika sudstva i tužilaštva, Kancelarije zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore i nevladinih organizacija, i čini kratak presjek onoga na šta se država Crna Gora obavezala u odnosu na dalji tok implementacije. Od 124 dobijene preporuke, Crna Gora je prihvatila 121, tri nije prihvatila i jednu djelimično.

Na plenarnoj sednici Savjeta za ljudska prava koja je održana 7. juna u Ženevi, usvojen je konačan izvještaj o stanju ljudskih prava u Crnoj Gori koji sadrži dokumente pripremane tokom trajanja procesa UPR i čini osnovu za dalju ocjenu napretka Crne Gore i ispunjavanje obaveza u oblasti promocije i zaštite ljudskih prava.

Zainteresovane zemlje učesnice u diskusiji pohvalile su napore i aktivno učešće Crne Gore tokom UPR procesa, i naglasile otvorenost Vlade da u saradnji sa svim relevantnim akterima pripremi izvještaj o stanju ljudskih prava. Posebno je istaknuto da je Crna Gora prihvatila 121 od 124 preporuke, što je dokaz njene posvećenosti u promociji i zaštiti ljudskih prava i sloboda. Crna Gora je pohvaljena i kao aktivna nova članica Savjeta za ljudska prava, uz naglašavanje napora koje ulaže na suzbijanju svih oblika diskriminacije, naročito osjetljivih grupa, reformi pravosuđa, borbi protiv trgovine ljudima i nasilja nad ženama i decom, te zaštiti prava LGBT osoba, prevenciji torture i iznalaženju održivih rješenja za izbjeglice i raseljena lica.

Ministar za ljudska i manjinska prava dr Suad Numanović najavio je da će u saradnji sa civilnim društvom pristupiti izradi plana za implementaciju preporuka i izrazio očekivanje da će Skupština učestvovati u ovom procesu.

U raspravi su učestvovali/e predsjednica i članice Odbora: Nada Drobnjak, doc. dr Branka Bošnjak, mr Branka Tanasijević, dr Ljiljana Đurašković, Žana Filipović i Draginja Vuksanović, poslanik Goran Tuponja, ministar za ljudska i manjinska prava dr Suad Numanović, savjetnica ministra zdravlja Senka Klikovac, sekretar Ministarstva unutrašnjih poslova Dragan Pejanović, savjetnica ministra rada i socijalnog staranja Remzija Ademović, predstavnica Uprave policije – Odjeljenje za planiranje, razvoj i analitiku Ljilja Đonaj, izvršna direktorica NVO Centar za ženska prava Maja Raičević i predstavnica NVO Građanska alijansa Edina Čobaj.

Predsjednica Odbora Nada Drobnjak, najavila je da će Odbor u narednom periodu, s posebnom pažnjom pratiti preporuke koje je Crna Gora podržala u oblasti rodne ravnopravnosti, i u saradnji sa državnim organima i nevladinim sektorom doprinijeti njihovoj realizaciji. Polazeći od činjenice da je Crna Gora podržala preporuku da se dovrši postupak ratifikacije Konvencije Savjeta Evrope o sprječavanju i suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici, podšetila je da je Skupština Crne Gore, u martu ove godine, usvojila Zakon o potvrđivanju Konvencije Savjeta Evrope o sprječavanju i suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici, i time već ispunila preuzetu obavezu i da predstoji praćenje njene primjene. Naglasila je da je Konvencija prvi pravno obavezujući međunarodni dokument koji pruža sveobuhvatnu

zaštitu žena od nasilja i nasilja u porodici, kojim se nasilje nad ženama definiše kao povreda ljudskih prava i kao oblik diskriminacije.

Doc.dr Branka Bošnjak postavila je pitanje - koje tri preporuke nijesu prihvaćene i koja je prihvaćena djelimično.

Odgovarajući na pitanje ministar za ljudska i manjinska prava dr Suad Numanović, je ponovio da sve preporuke uživaju podršku Crne Gore izuzimajući preporuke broj: 119.2, 119.4 djelimično, 119.8, 119.12. Razlozi su sljedeći: 119.2 - pojedine odredbe Međunarodne konvencije o zaštiti prava svih radnika migranata i članova njihovih porodica nijesu u skladu sa pozitivno-pravnim propisima koji uređuju statusna pitanja boravka stranaca u Crnoj Gori. Potvrđivanjem ove konvencije bi za posljedicu imalo neophodnost izmjena postojećih propisa, na način koji ne garantuje usklađivanje nacionalnih propisa sa pravnom regulativom Evropske unije. Zakon o zapošljavanju i radu stranaca, kada su u pitanju legalne migracije i zapošljavanje stranaca, je zasnovan na standardima MOR-a i; 119.4 – Zakon o radu Crne Gore utvrđuje standarde zaštite zaposlenih u domaćinstvu. I pored postojanja zakonskog osnova, u Crnoj Gori se vrlo rijetko pribjegava zaključivanju ugovora o radu za obavljanje poslova u domaćinstvu. Zaštita zaposlenih u domaćinstvu propisana je na nivou zaštite zaposlenih kod drugih poslodavaca. Imajući u vidu da je potrebno još neko vrijeme da se u praksi prihvati rad u domaćinstvu kao produktivan rad sa svim elementima radno-pravnog statusa zaposlenog, kao i da je nacionalnim zakonodavstvom za takav rad propisana potpuna zaštita zaposlenih u domaćinstvu u skladu sa standardima MOR-a, ocijenjeno je da u ovom trenutku nije potrebno ratifikovati Konvenciju. Ukoliko praksa pokaže da postojeći zakonski okvir ne pruža punu zaštitu, Crna Gora će razmotriti pitanje ratifikacije; 119.8 – Crna Gora ostvaruje redovnu komunikaciju i saradnju sa svim mehanizmima OHCHR. Imajući u vidu da organizacija posjeta ne zavisi od izražene volje države koja poziv upućuje, već i od organizacije, prioriteta i finansijskih mogućnosti OHCHR, Crna Gora nije u mogućnosti da prihvati ovakvu formulaciju preporuke. Poziv specijalnim procedurama ostaje otvoren i Crna Gora je spremna da pozitivno odgovori na najavu dolaska izvjestioca OHCHR navedenoj u preporuci: 119.12 – Crna Gora slijedeći međunarodne standarde intenzivno sprovodi reformu u oblasti krivičnog zakonodavstva. U cilju efikasnije istrage uveden je novi koncept tužilačke istrage, što je za rezultat imalo znatno kraće trajanje krivičnih postupaka. Kroz dalje planirane reforme, nastaviće se rad na jačanju nezavisnosti i efikasnosti pravosuđa u tom smislu. Crna Gora prihvata preporuku 19.12. U odnosu na konkretnu formulaciju preporuke i navedeni rok od 15 mjeseci, u postupku razjašnjenja sa UPR Sekretarijatom, Potkomitetom i državom koja je preporuku dala, utvrđeno je nepostojanje preporuke Potkomiteta i greška u navođenju od strane zemlje u interaktivnoj diskusiji.

Za mr Branku Tanasijević, činjenica da je Izvještaj o stanju ljudskih prava u Crnoj Gori usvojen jednoglasno i da je prihvaćena 121 preporuka, govori da Crna Gora ima visoko dostignuti stepen ljudskih i manjinskih prava. Naglasila je važnost učešća civilnog sektora u postupku izrade ovog dokumenta, kao i potrebu intenziviranja aktivnosti u realizaciju datih preporuka, prije svega, zbog kvaliteta života građana Crne Gore.

Po mišljenju izvršne direktorice NVO Centar za ženska prava Maje Raičević, civilno društvo može doprinijeti realizaciji ovih preporuka davanjem pravovremenih i adekvatnih informacija koje su bitne ne samo za izvještavanje već i za implementaciju nacionalnih dokumenata. Saopštila je da, u prethodnom ciklusu, ova nevladina organizacija nije učestvovala u pisanju UPR-a, međutim na poziv Građanske alijanse postali su dio koalicije nevladinih organizacija koja prati primjenu preporuka. Istakla je važnost jačanja kontrolne funkcije Odjeljenja za poslove rodne ravnopravnosti, kada je u pitanju primjena Strategije za suzbijanje nasilja u porodici, koja nije zaživjela, između ostalog, i zbog izostanka kontrolnog mehanizma. Takođe, naglasila je važnost donošenja Zakona o potvrđivanju Konvencije Savjeta Evrope o sprječavanju i suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici, koja apostrofira značaj parlamenta u praćenju njene primjene.

Predstavnica Građanske alijanse Edina Čobaj, saopštila je da Građanska alijansa prati UPR proces od 2011.godine i da je krajem 2012.godine u Ženevi, prezentovala svoj Izvještaj o stanju ljudskih

prava u Crnoj Gori i dala preporuke. Po njenom mišljenju, sa Izveštajem koji je predstavio ministar za ljudska i manjinska prava, trebalo je upoznati Skupštinu prije glavne sesije u Ženevi.

U vezi sa ovim komentaram, pojašnjenje je dala predsjednica Odbora Nada Drobnjak, podsjetivši da su parlamentarni izbori održani u oktobru 2012. godine i da je Skupština 25. saziva konstituisala radna tijela krajem 2012. godine.

Po mišljenju dr Ljiljane Đurašković, posebnu pažnju treba posvetiti deci sa posebnim potrebama, borbi protiv nasilja u porodici i ekonomskom osnaživanju žena, sa posebnim akcentom na samohrane majke i žene u ruralnom području, na zaštitu zdravlja žene i djeteta i povećanju broja žena u javnom i političkom životu. Ukazujući na broj usvojenih preporuka naglasila je da u narednom periodu svi činioci društva treba da daju doprinos u postupku njihove primjene.

Za Dragana Pejanovića, sekretara Ministarstva unutrašnjih poslova, poštovanje ljudskih prava je jedno od tri elementa svakog demokratskog društva. Istakao je da akcioni planovi za poglavlja 23 i 24 sadrže dosta aktivnosti koje su kompatibilne sa preporukama koje je Crna Gora prihvatila i koje potvrđuju političku volju i riješenost da se unaprijedi poštovanje i ostvarivanje ljudskih prava.

Remzija Ademović ukazala je da će boljoj implementaciji ovih preporuka doprinijeti i Zakon o socijalnoj i dječjoj zaštiti kojim je proširen i uveden veliki broj usluga. Najavila je da će Ministarstvo rada i socijalnog staranja dostaviti Vladi na usvajanje Strategiju o socijalnoj i dječjoj zaštiti, Strategiju zaštite starih lica i Nacionalni plan akcije za djecu, koji će doprinjeti implementaciji ovih preporuka.

Žana Filipović i poslanik Goran Tuponja saglasili su sa stavom učesnika/ca u raspravi da planom za implementaciju preporuka treba identifikovati pojedince zadužene za njihovu implementaciju.

Po mišljenju Draginje Vuksanović u procesu implementacije preporuka moramo se suočiti i sa preprekama. Zakone treba usklađivati sa standardima Evropske unije, ali uz poštovanje običajnog prava države i shodno tim mjerilima preporuke prilagođavati našem području. Ukazala je i na važnost saradnje svih organa vlasti, civilnog sektora i građana.

Na kraju, predsjedavajuća je apostrofirala stav učesnika rasprave da u postupku implementacije zakona i preporuka treba identifikovati i ličnu odgovornost pojedinaca kako bi se doseglo da implementacija bude na nivou da građani budu zadovoljni.

Šednica je završena u 12 sati.

SEKRETARKA ODBORA
Snežana Grupković, s.r.

PREDŠEDNICA ODBORA
Nada Drobnjak, s.r